

BRIEVEN

FOTO SANDER KONING/ANP

BIOMASSA

De boze professor Katan presenteerde wél alternatieve feiten

Martijn Katan is boos. Hij is ook professor, net als ik. Hij is boos omdat ik in een hoorzitting van de Tweede Kamer over biomassa uitspraken van hem heb betiteld als „alternatieve feiten zoals Trump die hanteert”. Hij vindt dat je dit als wetenschappers onder elkaar niet behoort te zeggen. Dus schrijft hij een column met als titel *Een boze professor* (24/10). Wat is het geval? Katan presenteerde - met een aantal medestanders - op 10/10 in *Trouw* een opiniestuk met als kop *Tien feiten tegen gebruik van biomassa*. De genoemde punten staan ook in een *position paper* die hij en zijn collega's voor de hoorzitting naar de Kamer stuurden en Katan op zijn site zette. Kritische lezing ervan leert dat het hier niet zozeer om feiten gaat maar om meningen, die voor een belangrijk deel zijn gebaseerd op hele of halve onwaarheden of berusten op onvolledig gebruik van wetenschappelijke literatuur. Voorbeelden geeft Martin Jun-

ginger, hoogleraar biobased economy aan Universiteit Utrecht, in een 'factcheck'. Voorbeelden staan ook in de kritiek die een medewerker van het Planbureau voor de Leefomgeving op de tien 'feiten' gaf en *Trouw* op 14/10 publiceerde. Zelfs in zijn column bedient Katan zich van onwaarheden. Zo schrijft hij dat een eerdere biomassavisie van hem, samen met twee collega's geschreven en in 2015 door de KNAW als visiedocument naar de Kamer gestuurd, door mij als een notitie „op kleuter-klasniveau” is betiteld. Deze uitdrukking heb ik nimmer gebruikt dus daag ik hem uit zijn bewering te staven. Een definitie van 'alternatieve feiten' is 'hele en halve onwaarheden die als feiten worden gepresenteerd'. Katan deed dit in de position paper en nu ook in zijn column. Word dan niet boos als dit wordt gezegd. **Wim Turkenburg** emeritus hoogleraar science, technology and society (Universiteit Utrecht)

CORONACRISIS

Betrouwbaarheid

Als je geloofd wil worden moet je betrouwbare informatie leveren. In het algemeen kun je zeggen dat één slechte actie evenveel impact heeft als vijf goede. Als het gaat om regels ten aanzien van de coronacrisis zijn we aangewezen op de Nederlandse regering, die erg leunt op het OMT. Zo was er een veranderend inzicht over het nut van mondkapjes en van testen. Als de overheid de regels verandert en daar eerlijk bij meldt dat het om veranderend inzicht gaat zal dat geaccepteerd worden. Om betrouwbaar over te komen moet de overheid niet stug doorgaan met regels die met een beetje nadenken verworpen zullen worden. **Viktor Blum** Haarlem

DEMOCRATIE

De meeste stemmen

De ene meerderheid is de andere meerderheid niet. Dat is onlangs weer eens gebleken. In september 2016 werd de donorwet met een meerderheid van één stem aangenomen door de Tweede Kamer. Die meerderheid van 75 tegen 74 stemmen ontstond door domme pech. Kamerlid Frank Wassenberg (Partij voor de Dieren) was niet op tijd bij de stemming, omdat hij de trein had gemist. Geen discussie volgde, ook al zei Wassenberg dat hij tegen zou hebben gestemd. Had hij de trein niet gemist, dan zou de donorwet niet aangenomen zijn. Afgelopen week deed zich

een soortgelijke situatie voor. Gestemd moest worden over een door de PVV ingediende motie. Doel ervan was om tot een structurele salarisverhoging van zorg-medewerkers te komen. Dit is iets waar de oppositie al lang voor ijvert. De motie behaalde een nipte meerderheid als gevolg van een menselijke fout. Kamerlid Stieneke van der Graaf (Christen-Unie) riep bij de stemming abusievelijk vóór terwijl ze tegen was. De aanvaarding van de motie zal hoogstwaarschijnlijk niet tot een verhoging van de salarissen leiden. Kennelijk geldt 'meeste stemmen gelden' alleen maar soms. Dat is democratie!

Hans Akveld
Berkel en Rodenrijs

VERKIEZINGEN VS

Beslissende kernpunten

Behalve corona volgt de wereld de verkiezingen in de Verenigde Staten. Hier en daar met enige weerzin, maar toch. Stel dat je als Amerikaan alle bijkomstigheden en desinformatie opzij schuift, zelfs het partijgevoel, dan gaat het om het volgende: twee mannen, even

bejaard, blank en regelmatig in de media geweest. Voldoende over bekend. Dilemma: eigenlijk is geen van beiden echt je keus. Maar niet kiezen vind je maatschappelijk *not done*. Je moet dus durven. Welke kernpunten zijn in feite nu beslissend? 1. Betrouwbaarheid in doen en laten, betreffende beloftes en uitspraken. 2. Landsbelang staat duidelijk boven partijbelang, zeker boven eigen belang en ijdelheid. 3. Laat zich goed voorlichten door sterke figuren en gaat niet af op instinct. Op basis van deze drie eigenschappen komt naar mijn mening Joe Biden ruim boven Donald Trump uit. Als niet-Amerikaan is het te hopen dat het percentage kiezers hoog zal zijn en de telling zonder fraude verloopt. De uitslag zegt veel over de Amerikanen zelf en is voor niet-Amerikanen ook van groot belang. Komende woensdag weet de wereld meer, tenzij de tellingen 'too close to call' zijn, ofwel 'too early to call'. **Gerard Duyfjes** Zwolle

CORRECTIE/AANVULLINGEN

Verkeerde brief

In het bericht *Ministerie zet eigen testketen op naast GGD's en laboratoria* (29/10, p. 4) is door een eindredactionele fout de bron verkeerd weergegeven van het citaat dat minister van Volksgezondheid Hugo de Jonge zelf ook „op een aantal centrale plekken” grote laboratoria wil laten bouwen. Dat citaat komt uit een Kamerbrief, niet uit een brief aan GGD's en laboratoria.

Commentaar

FISCALE SLUIPROUTES

Gedrag Big Tobacco is legaal, maar toont failliet van stelsel aan

Het moet niet gekker worden met de tabaks-industrie. Naast het produceren van een van de meest dodelijke en verslavende producten ter wereld, ook nog eens de belasting ontwijken! Het nieuws dit weekend dat sigarettenboeren Philip Morris, British American Tobacco, Japan Tobacco en Imperial Brands allemaal (delen van) hun miljardenwinsten door Nederland laten lopen, zette opnieuw het zoeklicht op de wereld van de schimmige fiscale constructies.

De feiten zijn al enige tijd bekend: dankzij belastingverdragen met tientallen landen, een betrouwbare fiscus en een paar aantrekkelijke op het bedrijfsleven geënte regelingen, loopt er jaarlijks voor vele honderden miljarden aan internationaal geld door Nederland.

De focus op de tabaksgiganten is - hoewel inzichtelijk enigszins willekeurig. De 7,5 miljard aan rentes, royalties en dividenden die zij door Nederland laten stromen, vormen nog geen 5 procent van het totaal aan internationale geldstromen dat om fiscale redenen via Nederland loopt.

Alleen al aan rentes, royalties en dividenden gaat dat volgens het Centraal Planbureau jaarlijks om 200 miljard euro. Daarvan belandt 37 miljard euro via Nederland in 'echte' belastingparadijzen als de Bahama's, Saoedi-Arabië of de Britse Maagdeneilanden.

Het meest frustrerende aan de hele gang van zaken is dat wat de bedrijven doen, allemaal legaal is. Nagenoeg alle landen ter wereld doen hun best een klein beetje van het internationale kapitalisme aan zich te binden.

Multinationals zoeken met behulp van fiscalisten hun weg in het mondiale belastingstelsel

En als het ene land het ene fiscale trucje al doet, gaat een volgende net weer iets anders verzinnen om bedrijven weg te kapen. De zo veel besproken en bekritiseerde race naar de bodem.

Multinationals zoeken met behulp van fiscalisten hun weg in het mondiale belastingstelsel. Belastingplanning heet dat eufemistisch, en het doel is helder: zo efficiënt mogelijk gebruik maken van alle regeltjes teneinde zo min mogelijk belasting af te dragen.

Het resultaat: extreem lage opbrengsten voor de landen die dit faciliteren, en vele honderden miljarden aan misgelopen belastinginkomsten voor landen waar bijvoorbeeld de tabak wordt geproduceerd, de olie wordt opgepompt of de smartphones in elkaar worden gezet.

Voor de vier tabaksproducenten (en hun honderden collega's die van dezelfde route gebruikmaken) gaat er volgend jaar wél iets veranderen. Onder druk van zowel de Tweede Kamer als de club van rijke landen, de OESO, besloot toenmalig staatssecretaris van Financiën Menno Snel (D66) al in 2018 de kraan voor het fiscaal gunstig behandelen van rentes, royalties en dividenden deels dicht te draaien. Rentes en royalties die via Nederland naar de 'echte' belastingparadijzen gaan, worden vanaf 2021 in Nederland belast tegen een 'normaal' tarief. Vanaf 2024 volgt een belasting op dividend dat door Nederland gaat.

Daarmee kan Nederland zichzelf weer ietsje beter in de spiegel aankijken, maar veel zal het niet uithalen. De multinationals zullen hun geldstromen met groot gemak verleggen naar het nieuwe laagste punt in het stelsel. Daarom is het ook logisch dat dergelijke stappen tegen internationale belastingontwijking internationaal worden gezet. De plannen die de OESO vorige maand presenteerde om iets te doen aan te lage winstbelasting en aan belastingontwijking zijn wat dat betreft een stap in de goede richting.

Dat laat onverlet dat de morele discussie over de rol die Nederland wenst te spelen in het cynische mondiale spel van multinationals ook gevoerd mag en zelfs moet worden. Zeker zolang Nederlandse wetten nog bijdragen aan het uithollen van de belastinggrondslag van arme landen die het geld harder nodig hebben dan Nederland zelf.